

Udruge koje okupljaju osobe s invaliditetom o tržištu rada: "Jesmo li nepotrebni i nevidljivi?"

12. STUDENOGA 2022.

Nezaposlenost i potraga za poslom vrlo su stresni periodi u životu. Taj stres posebno se pojačao pojavom koronavirusa koji je prouzročio zatvaranje brojnih tvrtki i obrta. Dijelili su se otkazi, a oni već nezaposleni dodatno su gubili nadu bolje sutra. Rijetke su osobe koje se za vrijeme pandemije nisu brinule za svoju egzistenciju. Ako ste i vi jedna od njih, i znate kakav stres vam je prouzročio taj period, onda možete pokušati zamisliti kako je osobi s invaliditetom kojoj takav stres i strah za egzistenciju nije ograničen na period pandemije koronavirusa, nego na velik, ako ne i cijeli, dio odraslog života.

Nažalost, njima je raditi luksuz. Zbog svojih tjelesnih ili intelektualnih nedostataka ili teškoća najčešće su suočeni pogledima sućuti i sažaljenja, a rijetko onima koji osnažuju i daju priliku.

Prilika je sve što im je potrebno, slažu se naši sugovornici iz udruga civilnog društva koje okupljaju osobe s invaliditetom s područja Virovitičko-podravske županije.

STALNE PREDRASUDE

Koliko snage, upornosti i truda treba uložiti svaka osoba s invaliditetom da bi poslodavac vidio dalje od njihova invaliditeta, iz prve ruke zna Dejan Vargović, dopredsjednik Udruge osoba s invaliditetom Virovitica.

– Poslodavci još uvijek imaju predrasude prilikom zapošljavanja osoba s invaliditetom. Često smatraju da ćemo biti manje efikasni, bez da su zapravo i dali priliku da se osoba dokaže. Svaka tjelesna teškoća je otežavajući faktor, no postoje poslovi za svaku osobu koji joj omogućuju da radi unatoč tim teškoćama. Samo treba pružiti priliku – kaže D. Vargović te ističe da se nakon ukazane prilike osobe s invaliditetom pokažu kao izuzetni radnici.

– Pokazalo se da osobe s invaliditetom ne odlaze tako često na pauze, svoj posao odrađuju puno savjesnije jer cijene priliku koja im je pružena. Posebice oni koji su dugi niz godina pokušavali pronaći posao i osobu koja će im dati priliku – naglašava D. Vargović koji je jedan od desetak članova njegove udruge koji su zaposleni.

– Od stotinjak članova, dvadesetak je radno sposobno, a od njih pola radi. U samoj Udruzi zapošljavamo tri osobe, jedna od njih sam ja, druga je zaposlena putem javnih radova, a treća u sklopu projekta kao osobni asistent. Ostali rade u privatnom i javnom sektoru – kaže D. Vargović i ističe zadovoljstvo tim brojkama koje se u posljednje vrijeme okreću na bolje.

– Vide se promjene okoline u odnosu na desetak godina ranije. Vjerujem da su tome rezultirale aktivnosti koje mi, kao i druge udruge koje okupljaju osobe s invaliditetom, provodimo. Izlazimo u javnost, organiziramo prodajne izložbe ruketvorina i ljudi su nas upoznali i shvatili su da postojimo – kaže D. Vargović, no naravno postoji i „druga strana medalje“.

NIZ ZAPREKA

– Dio osoba s invaliditetom se boji i pokušati. Smatraju da nemaju nikakvu priliku za zaposlenje jer ako ne mogu drugi pronaći posao, neće ni oni. Odustaju prije nego su uopće i probali. Boje se reakcije poslodavaca i kolega na poslu na njihovu „nesavršenost“ – kaže D. Vargović.

S ovim problemom suočavaju se u Udruzi Vretenac iz Slatine. Udruga broji 55 članova, od kojih je 19 odraslih osoba s invaliditetom i nitko od njih nije zaposlen.

– Razlog tome je što teško pronalaze posao, posebno ako imaju teži invaliditet ili intelektualne teškoće, ali zapravo su to osobe koje ni ne traže posao jer ne očekuju da će biti zaposlene. To se najčešće i događa, što upućuje na postojanje predrasuda i diskriminacije prema vrsti i težini invaliditeta. Upravo iz tog razloga Udruga Vretenac pokušava putem različitih aktivnosti osvijestiti građane grada Slatine, ali i okolice o sposobnostima i vještinama koje ove osobe imaju, ali isto tako i upoznati ih s njihovim pravima da ravnopravno konkuriraju na tržištu rada – kaže predsjednica Udruge Patricija Karaman te dodaje kako su u nekoliko navrata pokušali zaposliti osobe s intelektualnim teškoćama.

– Zbog roditeljskog straha od gubitka prava iz sustava socijalne skrbi i mirovinskog osiguranja, to nije ostvareno. Zapošljavanje osoba s invaliditetom, zbog niza prepreka, velik je problem i u većim i razvijenijim zemljama, a kod nas je to još izraženije. Roditelji imaju vrlo važnu ulogu u ovom aspektu, jer oni moraju biti ti koji će potaknuti osobu s invaliditetom na radno osposobljavanje, na dokvalifikaciju, prekvalifikaciju, uključivanje u programe održavanja i usavršavanja radnih i radno-socijalnih vještina i sposobnosti u razdoblju do zapošljavanja – naglašava P. Karaman.

U Udruzi tjelesnih invalida Virovitičko-podravske županije broje tek dva zaposlena člana koji su osobe s invaliditetom.

– Udruga ima 30 članova, a dvoje ih je zaposleno. Jedan član ima vlastiti posao, dok je drugi pronašao posao u tvrtki koja se bavi proizvodnjom obuće. Situacija je drugačija kada osoba ima invaliditet od rođenja, oni se nauče boriti za sebe, dok u velikom broju slučajeva stečeni invaliditet, recimo to tako, mijenja psihi i odnos prema društvu. Osobe se zatvaraju u sebe i povlače iz okoline. Tada im je potrebna podrška da prihvate novonastalu situaciju i nauče živjeti s njom. Što najčešće nije nimalo lako – kaže predsjednica Udruge Mirjana Žagar te dodaje kako je sve stvar osobnosti.

– Osobnosti i toga kako se vide u današnjem svijetu. Član udruge koji se zaposlio, nakon toga je procvao. Ima planove i osjeća se korisnim. Nije se predao ni odustao od sebe i to mu se isplatilo, a vjerujem i njegovom poslodavcu koji je dobio vrijednog i optimističnog radnika – kaže M. Žagar. Ističe kako prevelik broj poslodavaca nema pravu sliku osoba s invaliditetom.

– Puno poslodavaca smatra da osoba s invaliditetom ima manji kapacitet rada i tu odmah povuku kočnicu i ne žele pružiti priliku. Tek rijetki odluče pokušati, često i ponukani poticajima koje pružaju Hrvatski zavod za zapošljavanje i Zavod za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom. No koji god razlog bio za pružanje prilike, ona osobama koje žele raditi mijenja život – naglašava M. Žagar.

Isto naglašava predsjednica Udruge Vretenac Patricija Karaman.

– Osobe s invaliditetom su bogat i često zaboravljen izvor ljudskih resursa u gotovo svim profesijama, unatoč tome što poslodavci koji zapošljavaju osobe s invaliditetom ocjenjuju radnike s invaliditetom kao prosječne ili iznad prosjeka u obavljanju zadataka, redovnosti dolaska na posao i poštovanju pravila o sigurnosti i zdravlju na radu. Također, osobe s invaliditetom često su lojalnije poslodavcima koji ih angažiraju te zaista mogu svojim vještinama i vrijednim radom doprinijeti uspješnosti na svom radnom mjestu – ističe P. Karaman.

BUDUĆNOST U DRUŠTVENOM PODUZETNIŠTVU?

Kao jedan od vidova „samopomoći“, udruge vide u društvenom poduzetništvu. Upravo na taj korak odlučila se Udruga osoba s intelektualnim teškoćama „Jaglac“ Orahovica koja je uz pomoć Europskog socijalnog fonda pokrenula vlastiti posao u sklopu kojega zapošljava osobe s invaliditetom.

– Riječ je o projektu „Društveno poduzetništvo udruge Jaglac“ koji je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda, a kroz koji smo započeli krojačku radionicu kao društveno-poduzetničku ideju. Kao koordinatorica na projektu radi osoba s invaliditetom, a dvije osobe s invaliditetom zaposlili smo kao pomoćne krojačice – kaže koordinatorica programskih aktivnosti Udruge Lidija Stojković. Na ovaj korak odlučili su se kako bi omogućili svojim članovima priliku za rad.

U krojačkoj radionici, koja je s radom počela u veljači ove godine, danas nastaje unikatna odjeća, torbe, ali i kućni asortiman koji na tržište plasiraju putem **web stranice** i svog Facebook profila.

– Osim u sklopu ovog projekta, trenutno zapošljavamo i jednu osobu s invaliditetom putem javnih radova. Naše višegodišnje iskustvo zapošljavanja osoba s invaliditetom je pozitivno jer smo našim članovima i drugim nezaposlenim osobama s invaliditetom omogućili zapošljavanje kao dugotrajno nezaposlenim osobama, što su nam oni uzvratili predanim radom i ujedno doprinijeli našem razumijevanju njihova zapošljavanja iz „prve ruke“. Istaknuli bi neophodnu i važnu suradnju s Centrom za profesionalnu rehabilitaciju koji su nam pružili stručnu podršku u postupku profesionalne rehabilitacije osoba s invaliditetom – rekao je tajnik udruge „Jaglac“ Robert Terfaloga.

Društveno poduzetništvo dio je planova i Udruge osoba s invaliditetom Virovitica.

– Puno je pozitivnih primjera udruga koje su uspješno aplicirale svoje projekte i dobile sredstva europskih fondova te pokrenule ovaj tip posla. Razmišljamo o tome, no trenutno nam je najveći problem što nemamo adekvatan prostor. Stoga je za sada ta ideja na čekanju, ali u nekoj skorijoj budućnosti sve je moguće – optimističan je dopredsjednik UOSI-ja Dejan Vargović.

RADITI ILI NE?

Svojom krojačkom radionicom „Jaglac“ su pružili priliku za rad svojim članovima, no za sada vrlo malom broju od ukupno 55 osoba s invaliditetom koje udruge okuplja. Dio članova je prijavljen u evidenciju nezaposlenih HZZ-a, dok drugi dio ima više pitanja no što imaju odgovora.

– Sve osobe s invaliditetom imaju deklarativno pravo na rad sukladno Konvenciji o pravima OSI čl. 27. u omjeru u kojem mogu raditi i tako ostvariti osobni dohodak kojeg svi naši korisnici poludnevnog boravka zapravo žele. Nažalost u praksi nailazimo na prepreke i izazove te nam se nameću neka pitanja: Gdje sve mogu raditi OSI u skladu sa svojim mogućnostima na našem području? Tko će im osigurati potrebnu podršku? Hoće li izgubiti neka od svojih prava iz sustava socijalne skrbi koja im daju određenu sigurnost u odnosu na neizvjesnost dugoročnog zapošljavanja? – kaže tajnik udruge „Jaglac“ Robert Terfaloga.

Sve se udruge slažu u jednom – iako ima pomaka, u društvu i sustavu još uvijek nedostaje socijalne osjetljivosti.

– U našem kraju društvene barijere su te koje onesposobljavaju osobu s invaliditetom, te ako želimo promijeniti stav okoline prema osobama s invaliditetom moramo stvarati uvjete u kojima će doći do interakcije između osoba s teškoćama i bez teškoća u razvoju. Upravo na tome Udruga Vretenac radi već godinama kroz različite suradnje s drugim neprofitnim organizacijama, obrtnicima, firmama, građanima i sl. – kaže predsjednica Udruge Vretenac Patricija Karaman.

Kada dobiju priliku za rad, osobe s invaliditetom često se tek tada osjećaju dijelom društva, naglašava tajnik udruge „Jaglac“ Robert Terfaloga.

– Osim što osobama s invaliditetom posao predstavlja izvor prihoda, omogućava im neovisan život te pruža mogućnost stvaranja vlastite obitelji neovisno od roditelja, podiže im samopouzdanje, osjećaj vlastite vrijednosti te omogućava stvarnu inkluziju jer postaju ravnopravni članovi zajednice u kojoj žive – zaključuje Terfaloga.

(www.icv.hr, Mirjana Paradinović, foto: M. Paradinović, Udruga Jaglac)

Članak je napisan u okviru programa poticanja novinarske izvrsnosti Agencije za elektroničke medije. Dio je cjeline "Osobe s invaliditetom – Pomozimo im da više ne budu "nevidljive" u društvu".